

|| Taittirīya-upaniṣat ||

dvitīyā-brahmānandavallī

om saha nāvavatu | saha nau bhunaktu | saha vīryam karavāvahai |
tejasvināvadhītamastu mā vidviṣāvahai | om śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ||

upaniṣatsārasaṁgrahaḥ

om brahma vidāpnoti param | tadeṣā'bhyuktā | satyam jñānamānantaṁ
brahmā | yo veda nihitam guhāyam parame vyōman | so'snute sarvān
kāmaṁsaha | brahmaṇā vipāściteti | tasmādvā etasmādātmanā
ākāśassaṁbhūtaḥ | ākāśadvāyuh | vāyoragniḥ | agnerāpaḥ | adbhyaḥ
pṛthivī | pṛthivyā ośadhayaḥ | ośadhībhyo'nnaṁ | annātpuruṣaḥ | sa vā eṣa
puruṣo'nnārasamayāḥ | tasyedameva śiraḥ | ayam dakṣiṇaḥ pakṣaḥ |
ayamuttaraḥ pakṣaḥ | ayamātmā | idaṁ pucchāṁ pratiṣṭhā | tadapyeṣa
śloko bhavati || 1 ||

pañcakośavivaraṇam

annādvai prajāḥ prajāyante | yāḥ kāścā pṛthivīgśritāḥ | atho annēnaiva
jīvanti | athainadapiyantantataḥ | annagmhi bhūtānām jyeṣṭham |
tasmātsarvauśadhamūcyate | sarvaṁ vai te'nnāmāpnuvanti | ye'nnaṁ
brahmopāsate | annagmhi bhūtānām jyeṣṭham | tasmāt sarvauśadhamūcyate |
annādbhūtānī jāyante | jātānyannēna vardhante | adyate'tti cā bhūtānī |
tasmādannam taducyāta iti | tasmādvā etasmādannārasamayāt | anyo'ntara
ātmā prāṇamayāḥ | tenaiṣa pūrṇaḥ | sa vā eṣa puruṣavidha eva | tasya
puruṣavidhatām | anvayam puruṣavidhaḥ | tasya prāṇa eva śiraḥ |

vyāno dakṣiṇaḥ pakṣaḥ | apāna uttāraḥ pakṣaḥ | ākāśa ātmā | pṛthivī
pucchām pratiṣṭhā | tadapyeṣa śloko bhavati || 2 ||

prāṇam devā anuprāṇanti | maṇuṣyāḥ paśavaśca ye | prāṇo hi
bhūtānāmāyuh | tasmātsarvāyuṣamūcyate | sarvameva ta āyūryanti | ye
prāṇam brahmopāsate | prāṇo hi bhūtānāmāyuh | tasmātsarvāyuṣamūcyata
iti | tasyaiṣa eva śārīra ātmā | yaḥ pūrvaśya | tasmādvā etasmāt prāṇamayāt |
anyo'ntara ātmā maṇomayaḥ | tenaiṣa pūrṇaḥ | sa vā eṣa puruṣavidha eva |
tasya puruṣavidhatām | anvayām puruṣavidhaḥ | tasya yajūreva śiraḥ |
rgdakṣiṇaḥ pakṣaḥ | sāmottāraḥ pakṣaḥ | ādeśa ātmā | atharvāṅgiraṣaḥ
pucchām pratiṣṭhā | tadapyeṣa śloko bhavati || 3 ||

yato vāco nivārtante | aprāpya manāsā saha | ānandam brahmaṇo
vidvān | na bibheti kadācaneti | tasyaiṣa eva śārīra ātmā | yaḥ pūrvaśya |
tasmādvā etasmānmanomayāt | anyo'ntara ātmā vijñānamayaḥ | tenaiṣa
pūrṇaḥ | sa vā eṣa puruṣavidha eva | tasya puruṣavidhatām | anvayām
puruṣavidhaḥ | tasya śraddhaiva śiraḥ | ṛtam dakṣiṇaḥ pakṣaḥ |
satyamuttāraḥ pakṣaḥ | yōga ātmā | mahaḥ pucchām pratiṣṭhā | tadapyeṣa
śloko bhavati || 4 ||

vijñānam yajñam tanute | karmāṇi tanute'pi ca | vijñānam devāssarve |
brahma jyeṣṭhamupāsate | vijñānam brahma cedveda | tasmāccenna
pramādyati | śārīre pāpmāno hitvā | sarvān kāmān samaśnuta iti | tasyaiṣa
eva śārīra ātmā | yaḥ pūrvaśya | tasmādvā etasmādvijñānamayāt |
anyo'ntara ātmā nandamayāḥ | tenaiṣa pūrṇaḥ | sa vā eṣa puruṣavidha eva |
tasya puruṣavidhatām | anvayām puruṣavidhaḥ | tasya priyameva śiraḥ |
modo dakṣiṇaḥ pakṣaḥ | pramoda uttāraḥ pakṣaḥ | ānanda ātmā | brahma
pucchām pratiṣṭhā | tadapyeṣa śloko bhavati || 5 ||

asānneva sā bhavati | asadbrahmeti veda cet | asti brahmeti cedveda |
santamenam tato viduriti | tasyaiva eva sarira atmā | yah purvasya |
athato'nuprasnah | utavidvanamum lokam pretya | kascana gacchati(3) | ahō
vidvanamum lokam pretya | kascitsamaśnutā(3) | so'kamayata | bahusyām
prajāyeyeti | sa tapo'tapyata | sa tapastaptvā | idagmsarvamasrjata |
yadidam kiñca | tatsrṣtvā | tadevanupraviśat | tadanupraviśya | sacca
tyaccābhavat | niruktaṁ cāniruktaṁ ca | nilayanaṁ cānilayanaṁ ca |
vijñānaṁ cāvijñānaṁ ca | satyam cāṛtaṁ ca satyamabhavat | yadidam kiñca |
tatsatyamityācakṣate | tadapyeṣa śloko bhavati || 6 ||

abhayapraṭiṣṭhā

asadvā idamagrā āsīt | tato vai sadajāyata |
tadātmānaggsvayāmakuruta | tasmāttatsukṛtamucyāta iti | yadvai
tatsukṛtam | raso vai saḥ | rasagghyevāyam labdhvā'nandī bhavati | ko
hyevānyāt kaḥ prānyāt | yadeṣa ākāśa ānādo na syāt | eṣa hyevānādayāti |
yadā hyevaiva etasminnadṛśye'nātmye'nirukte'nilayane'bhayam praṭiṣṭhām
vīndate | atha so'bhayam gāto bhavati | yadā hyevaiva
etasminnudaramantaram kurute | atha tasya bhayam bhavati | tattveva
bhayam viduṣo'mānvānasya | tadapyeṣa śloko bhavati || 7 ||

brahmānandamīmāṃsā

bhīṣā'smādvātaḥ pavate | bhīṣodeti sūryaḥ | bhīṣā'smādagniścendraśca |
mṛtyurdhāvati pañcama iti | saiṣā'nandasya mīmāṃsā bhavati | yuvā
syātsādhuyuvā'dhyāyakaḥ | āśiṣṭho dṛdhiṣṭho baliṣṭhaḥ | tasyeyam pṛthivī
sarvā vittasya pūrṇā syāt | sa eko mānuṣa ānādaḥ | te ye śataṁ mānuṣā
ānādaḥ |

sa eko manuṣyagandharvāṅāmānandaḥ | śrotriyasya cākāmāhatasya |
 te ye śataṁ manuṣyagandharvāṅāmānandāḥ | sa eko
 devagandharvāṅāmānandaḥ | śrotriyasya cākāmāhatasya | te ye śataṁ
 devagandharvāṅāmānandāḥ | sa ekaḥ pitṛṇām ciralokalokānāmānandaḥ |
 śrotriyasya cākāmāhatasya | te ye śataṁ pitṛṇām ciralokalokānāmānandāḥ |
 sa eka ājānājānām devānāmānandaḥ | śrotriyasya cākāmāhatasya | te ye
 śatamājānājānām devānāmānandāḥ | sa ekaḥ karmadevānām
 devānāmānandaḥ | ye karmaṇā devānāpiyanti | śrotriyasya cākāmāhatasya |
 te ye śataṁ karmadevānām devānāmānandāḥ | sa eko devānāmānandaḥ |
 śrotriyasya cākāmāhatasya | te ye śataṁ devānāmānandāḥ | sa eka
 indrāsyānandaḥ | śrotriyasya cākāmāhatasya | te ye śatamindrāsyānandāḥ |
 sa eko bṛhaspatērānandaḥ | śrotriyasya cākāmāhatasya | te ye śataṁ
 bṛhaspatērānandāḥ | sa ekaḥ prajāpaterānandaḥ | śrotriyasya
 cākāmāhatasya | te ye śataṁ prajāpaterānandāḥ | sa eko brahmaṇā ānandaḥ |
 śrotriyasya cākāmāhatasya | sa yaścāyaṁ puṛuṣe | yaścāsāvāditye | sa ekaḥ |
 sa ya evāṁvit | asmāllōkātpṛetya |
 etamannamayamātmānamupāsamkrāmati |
 etaṁ prāṇamayamātmānamupāsamkrāmati |
 etaṁ manomayamātmānamupāsamkrāmati |
 etaṁ vijñānamayamātmānamupāsamkrāmati |
 etamānandamayamātmānamupāsamkrāmati | tadapyeṣa ślōko bhavati || 8 ||

yatō vācō nivartante | aprāpya manasā saha | ānandaṁ brahmaṇo
 vidvān | na bibheti kutāścaneti | etagmha vā vā na tapati | kimahagmsādhu
 nākāravam | kimahaṁ pāpamakarāvamiti | sa ya evaṁ vidvānete
 ātmānaggspṛṇute | ubhe hyevaīṣa ete ātmānaggspṛṇute | ya evaṁ veda |
 ityupaniṣat || 9 ||